

Pavla Aubrechtová **KOLÁŽE a OBJEKTY**

• 1. 9. – 13. 10. 2017 •

Pavla Aubrechtová se narodila 21. 2. 1946 v Praze

1960 - 1964 Střední odborná škola výtvarná, Praha

1964 - 1970 Vysoká škola uměleckoprůmyslová, Praha /profesor František Muzika/

Členka Umělecké besedy

Samostatné výstavy /výběr/

1986 Art space, Nishinomyia, Japonsko

1991 Letohrádek Ostrov, Ostrov nad Ohří

1992 Oblastní galerie v Liberci, Liberec

1996 Galerie Jiřího Jílka, Šumperk

2003 Galerie HAMU, Lichtenštejnský palác, Praha

2005 Galerie Rozehnal, Praha

2006 Geofyzikální ústav AV ČR, Praha

2007 Badhaus, Kulmbach, Německo

2009 Galerie Smečky, Praha
2010 Studio Paměť, Praha
2011 - 2012 Muzeum Montanelli, Praha Z
2016 Městská galerie Viktora Olivy, Nové Strašecí

Společné výstavy /výběr/

Od r. 1983 účast na výstavách Galerie H, Kostelec nad Černými lesy:
Krabičky, Velká kresba, Záznam o činnosti, Čtyřverší, Velikonoce,
Setkání - mikrověť, A4, Dablovky, Setkání - vesmír, První jarní den,
Pocta Warholovi, Pět let Galerie H
1986 Gallery H Circle, Art Space, Nishinomyia, Japonsko
1992 Minisalon, Nová síň, Praha
1993 Grafika, Sága, Paříž, Francie
1993 - 1994 Umění papírové koláže, Centrum české grafiky, Praha
1995 Mosty, Mánes, Praha
1997 International Print Show, Dublin, Irsko
1997 Česká koláž, Palác Kinských, Praha
1997 Práce na papíře, Mánes, Praha
1997 - 1998 Jiří Kolář a česká koláž, Galeria Nazionale, Řím, Itálie
2007 Vědomí o člověku, Západočeská galerie, Plzeň, Výstavní síň Mánes, Praha
2009 Věčná pomíjivost, Severočeská galerie výtvarného umění, Litoměřice
2010 Česká koláž, Galerie Smečky, Praha
2010 Pocta Bohuslavu Reynkovi, Galerie výtvarného umění v Havlíčkově Brodě
2013 Členská výstava Umělecké besedy, Clam-Gallasův palác, Praha
2016 Členská výstava Umělecké besedy, Clam-Gallasův palác, Praha

Zastoupení ve sbírkách

Národní galerie, Praha
Ministerstvo kultury ČR, Praha
Parlament ČR, Praha
Geofyzikální ústav AV ČR, Praha
Komerční banka, Praha
Pražská plynárenská, Praha
Sbírka Art Unidentified, Nishinomyia, Japonsko
Galerie und Verlag, Stuttgart, Německo
Stichting Ondeerwijs Kunst Klub, Oostzaan, Holandsko
a další veřejné instituce a soukromé sbírky v České republice i v zahraničí

Bez názvu, 1991, koláž

Bez názvu, 1991, koláž

PAVLA AUBRECHTOVÁ patří ke generaci, která nastupovala v první polovině sedmdesátých let. Tedy v tíživé atmosféře jednoho z nejnešťastnějších období minulého století, kdy se u nás po poměrně uvolněném pražském jaru postupně omezovala svoboda projevu ve všech oblastech české společnosti a především kultury. Aubrechtová přesto neuhnula ze své vlastní cesty a nepodřídila se žádným oficiálním proudům. Přiradila se k umělcům, kteří dlouho zůstávali v ústraní a nijak se neprosazovali. Většinou nemohli takřka vůbec vystavovat, ale zato si udrželi své přesvědčení a nezávislost. Jejich práci znal spíš jen užší okruh přátel, příznivců a odborníků, kteří přes nepřízeň oficiálních institucí neustále sledovali jejich vývoj. Pavla Aubrechtová zcela přirozeně navázala na experimentální tendence šedesátých let, do jejího projevu se promítla příjemná hravost, schopnost využít nalezené materiály, objevit jejich poetiku. Zvláště případná se zda návaznost na Jiřího Koláře, který dokázal každý svůj nápad, každou svou myšlenku maximálním způsobem využít. Autorčin výtvarný názor se už od školních let, tedy od studií na Vysoké škole uměleckoprůmyslové, rozvíjí naprosto přirozeně. Každé následující období vyrůstá z předešlé tvorby, všechny její linie souvisejí. Dílo tvoří celek, který má jasně čitelný rukopis.

O kontinuitě jejího projevu svědčí už jemné kresby ze školy. František Muzika, u něhož Pavla Aubrechtová studovala, zadával svým žákům témata rozvíjející jejich osobitý talent. U něj vytvořila například půvabné, jemné, zcela abstraktní tužkové ilustrace, kterými doprovázela a citlivě interpretovala poezii Františka Halase (1969). Na počátku sedmdesátých let se zabývala i grafikou, například dřevořezem tištěným ze smrkových desek. Věnovala se figurálním, krajinářským a přírodním motivům (větvičky, rostliny, bodláky), které stylizovala a zjednodušovala. Zdůrazňovala nejdůležitější prvky a

potlačovala nepodstatné detaily, což je příznačné i pro její další tvorbu. Ta v sobě od počátku měla křehkost připomínající východní kaligrafii, v níž se obsah rovněž sblížoval nebo takřka ztotožňoval s formou.

Na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let se autorka soustředila na volnou tvorbu. Zajímavé jsou série drobných reliéfních kreseb, jejichž struktura vznikla propíchním plochy papíru grafickými jehlami (1980). Ve zraňování a pronikání různých prostorů se přiblížila Adrieně Šimotové, která se vlastně ve stejné době vyjadřovala pro ni příznačnou perforovanou kresbou. Aubrechtová už tehdy měla za sebou návštěvu Anglie, kde měla možnost navštívit četné galerie se současným uměním, což jistě ovlivnilo její projev. Na počátku osmdesátých let se ještě místy navracela k reálným motivům a užívala různé technické postupy, vyhovovala jí jemná a křehká perokresba, kterou někdy překrývala za studena rozpustnou voskovou emulzí. Vytvořila řadu drobných, rytmicky členěných Políček (1981), navazujících na odkaz Jiřího Johna, který s obdobnou citlivostí přistupoval ke ztvárnění přírody (osení na jaře). Kreslila také třeba barvou z květu modrého nebo žlutého kosatce (1982), která však bohužel není na světle příliš stálá. Tímto způsobem vznikaly působivé kresby, připomínající svou světelnou proměnlivostí a průzračností Rothkovy obrazy. Zvláštní rytmus mají studie vytvářené tečkováním perem a barevnými inkousty. K nim se svým výrazem vážou i otisky reliéfu s hřebíčky s obarvenými hroty. Ty pak umělkyně přitiskla na papír, který se prorazil a v místě vpichu zároveň obarvil.

V roce 1981 vznikaly i první koláže, například z jemné, slabounké březové kůry. Právě tato technika se stala základem její další práce a postupně se měnily a obohacovaly metody, které časem objevovala. Výrazně je rozvinula před polovinou osmdesátých let. Některé koláže lepila z natrhaných nebo nastříhaných ubrousků. Svou jemnosti jí vyhovovaly cigaretové papírky, které zmačkala a namáčela do barevných mořidel na dřevo. Nalepovala je jen na okrajích, střed zůstával plastický. Nebo nasypala na plochu papíru vypárané bavlnky a v cele ploše přes ně nalepila slabounké průsvitné papírky. Tak vznikl vlastně takřka monochromní reliéf (1985), pod nímž však přece jen aspoň v náznaku tušíme barevné tóny. Někde lehce „přešmirglovala“ barevný povrch, takže výrazně barevné „vrcholky“ opět vystoupily. I tehdy se občas navracela ke kresbě. Pastelkami vytvářela až minimalistické kompozice, složené ze stejně velkých barevných čtverečků. Vznikaly tak zvláštní obrazce, ale přitom autorka nevycházela z žádných přesných pravidel či systémů (jako v poslední době například Jiří Mrázek), ale spíš z působení náhody. Po několika letech v těchto kresbách ještě pokračovala, ale celkem jich vytvořila jen několik. V jejím ateliéru vznikaly i větší skládané kresby, které se mohly pověsit proti světlu, takže docházelo ke zvláštním efektům. V roce 1984 se vrátila také ke grafice, kterou čas od času vytváří. Tentokrát použila malá „razítka“ z gumy, jejichž rytmickým otiskováním vznikla barevná struktura, jež připomíná svým charakterem obrazy lyrické abstrakce.

Pro Pavlu Aubrechtovou (stejně jako pro některé další umělce) měla od první poloviny osmdesátých let velký význam spolupráce s černokosteleckou Galerií H, která pořádala různé inspirativní tématické výstavy. Na základě výzvy Jiřího a Zdenka Hůlových začala vytvářet například tzv. krabičky. Ty byly rozdány pozvaným umělcům a každý je měl ztvárnit podle svého (1983). Pavia Aubrechtová se k nim však na rozdíl od některých dalších kolegů vracela. Ani neměnila formát, aby vznikala ucelenější řada, a vždy po určité době využila odlišný nápad spojený s jiným materiálem. Pro výstavu v Kostelci

jich v jejím ateliéru vzniklo několik. Pracovala například s laboratorními sklíčky a malými zkumavkami, které získala od známých. Na sklíčkách pak vytvářela kompozice s hedvábičky nebo se stříbrem. Někdy sklíčka vrstvila, takže se vlastně postupovalo několik prostorových plánů. Zkumavky plnila třeba zmačkanými barevnými, černými a bílými papírky nebo je uvnitř stříbřila a vkládala do nich spirálky z tenkých drátků. U dnes již neexistující sklárny, kdesi v jižních Čechách, našla množství rozlámaných barevných skleněných, nitok, a nalepila je na bílou, čerstvě natřenou základnu krabičky. Jindy stejným způsobem fixovala sestavy různobarevných skleněných střepů. Ty si nejdřív připravila a pak je postupně přenášela do připravené krabičky. Existují i „realističtější“ kompozice, například s dětským nádobíčkem, kastrůlky, hrnečky či příbory. Použila třeba i bižuterii - korálky, přívěsky, nebo vzory, které kdysi sama jako dítě upletla a uháčkovala. Prostě uplatnila nejrůznější nálezy, které ji nějak oslovily, mnohé dokonce stačily na celé řady. Tak navázala na experimentální tendence 60. let, rozvíjené u nás i v zahraničí.

Krabičky, 2014, asambláže

Zajímavá jsou tzv. čtyřverší, opět inspirovaná nápadem bratři Hůlů, kteří vyzvali určitý okruh výtvarníků k účasti na stejnojmenné výstavě. Připravili řadu básní a každý si mohl vybrat. Pavla Aubrechtová si zvolila Villona, Neruda, Biebla a Marhoula. Každý verš si žádal přesný rytmus, aby charakter kresby vystihoval poezii. Pro výstavu navrhla typografii, všichni měli stejný formát, na stejném místě byly umístěna kresba nebo koláž a také poezie, která však mohla být tištěna různými písmý. Výstava tak měla určitá, předem daná pravidla. Papíry pro koláže autorka obarvovala i barvami na látky, pak je usušila a nastříhala. Nebo udělala štětečkem tečky na toaletní papír, který nastříhala na obdélníčky a ty pak pravidelně rozmístila. Někdy interpretovala stejnou básničku ještě jinými způsoby na odlišných druzích papíru. Po čtyřverších následovala pětiverší, tentokrát vycházející ze staré japonské poezie z 10. až 12. století, která měla zvláštní křehkost odpovídající zvolenému tématu. V Galerii H se autorka zúčastnila ještě řady dalších akcí, například výstav Velikonoce, Velká kresba nebo Formát A4 (1986).

V jejím díle docházelo k až mimovolným návaznostem, vycházejícím z charakteru středoevropského nebo českého prostředí. Tak odhalíme příbuznost s kolážemi Vojtěcha Preissiga, které však tehdy vůbec neznala. Jeho zajímavé experimenty s různými materiály z meziválečného období jistě předznamenaly i práci dalších umělců, třeba i z generace nastupující už na začátku šedesátých let. Některé práce Pavly Aubrechtové jsou blízké „liniovým“ obrazům Zdeňka Sýkory, které ovšem mají zcela

rozdílná východiska. Umělkyně vytvářela koláže například ze skartovaných materiálů z policejních archivů, které byly rozřezány na tenké proužky. Takto destruované dokumenty použil - ovšem ve zcela jiném, výrazně konceptuálnějším smyslu - Ivan Kafka ve své monumentální instalaci v Berlíně. Pavla Aubrechtová někdy přicházela na své nápady náhodou. Tak ji například kamarádka přivedla na myšlenku použít mlýnek na nudle. Tím rozešla různobarevné papíry na dlouhé nitky, které pak v různých skrumážích nalepovala na podložku. Využila vlastně stejný efekt jako u skartovaných dokumentů.

Koláže vytváří na nejrůznějších ručních papírech, které často mají tak zajímavý vzor, že není snadné je ještě jakkoliv interpretovat. Každá představa musí dozrát, většinou se najde možnost, jak kompozici ještě doplnit, rozvinout a proměnit. Pavla Aubrechtová našťastí dostává od příbuzných z Holandska už léta papíry zvláštních, někdy i reliéfních struktur, pocházející z nejrůznějších zemí celého světa (Indie, Čína). Tak má v ateliéru velkou zásobu jejich různých druhů, je to pro ní vždycky určitá výzva.

Pravidelně a už dlouhou dobu pracuje se stříbrnými papírky z cigaretových krabiček, které z druhé strany obarvuje, pak je různě překládá a nalepuje. Pro své koláže použila i barevné konfety z krepového papíru, které náhodně nasypala na papír a vznikl tak opět zajímavý uvolněný rytmus. Kompozici však potom ještě upravovala. Uvažuje o tom, že by bylo zajímavé zvětšit detaily a vytisknout je sítotiskem ve zcela odlišném měřítku. Někdy zase obarvovala bílé ubrousky nebo filtrační papíry, pak je v určitých vzorech nastříhala a nalepovala (konec 90. let). Získala také jemné a přitom pevné papírky na balení cigaret, které barví mořidly na dřevo nebo akvarely. Vznikají z nich lehounké tvary, které se na ploše místy až ztrácejí, ale přesto tvoří jakousi zvláštní, křehkou, a přitom dynamickou strukturu. Někdy ovšem kombinuje různé druhy a tvary papírků. Zajímavé jsou koláže z různobarevných nitek (2005). Velkou zásobu hedvábiček získala po mamince svého muže, učitele ručních prací. Vznikají kombinace křehkých linií na zvláštních průsvitných ručních papírech. Výrazově jsou podobné liniovým kolážím z nitek z rozemletých papírů.

Někdy využívá techniky, které dosud do umělecké tvorby nepronikly. Tak třeba v polovině osmdesátých let objevila postup, při němž natřela papír zvláštním roztokem užívaným v planografii. Přes šablonu ho nechávala osvitit sluncem. Části, na které působilo světlo, zmodraly, co bylo ve stínu, zůstalo bílé. Měkkost obrysů vznikla tím, jak slunce zvolna postupovalo. Přes kresbu na pauzáku se zase utvářel negativní obraz. Někdy využívala například písmo z igelitových tašek - opět se střídal pozitivní obraz s negativním. K této sérii patří jen několik drobných kreseb. Autorka tímto způsobem ve stejné době zdobila také vajíčka, znovu pro výstavu u Hůlů, tentokrát s tématem velikonoc. Krásný tvar vajíček ji zaujal, lepila pak na ně barevná kolečka z děrovačky nebo konfety z krepového papíru. V roce 1988 objevila metodu, kdy nastříkala vodu na papír a do kapek nasypala suché krystalické barvy na látku. Každá barva se totiž před zamícháním skládá z mnoha odstínů, vznikly tak půvabné soustavy různobarevných skvrn. Pracovala i s písmem nebo se starými vzorníky na vyšívání, na pauzácích překreslenými z módních časopisů, které kdesi náhodou našla. Taky obarvovala papíry modrou šmolkou, několik jejích balíčků objevila před časem v jakémsi opuštěném domě na samotě u Berounky. Často kombinuje různé (klasické i experimentální) techniky, hledá a nachází netradiční postupy, které odpovídají jejímu pohledu na svět.

Pavla Aubrechtová patří k neoriginálnějším osobnostem své generace, dospěla k nezměnitelnému projevu a vytvořila si svébytný rukopis. Její tvorba je výrazově bohatá, stále proměnlivá, přitom vyhraněná a na první pohled rozpoznatelná. Má řadu východisek a linií, je hravá nebo zase přísná a soustředěná, je živá a stále schopná dalšího vývoje.

Jiří Machalický